

6. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
7. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49.
8. Селіванов А.О. Верховенство права в Конституційному правосудді: Аналіз конституційної юрисдикції / А.О. Селіванов. – К.; Х.: Акад. прав. наук. України, 2006. – 400 с.
9. Портнов А.В. Теоретичні основи формування конституційного судочинства в Україні: [монографія]. – К.: Логос, 2008. – 135 с.
10. Савчин М.В. Конституційний Суд України як гарант конституційного ладу: дис. к.ю.н. 12.00.02 / М.В. Савчин. – К., 2004. – 186 с.
11. Конституційне судочинство. Американський та український досвід. – К.: Ін-т демократії ім. П. Орлика, 1999. – 196 с.

УДК 342.6: 342.82 (477)

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБЛІКУ ГРОМАДЯН, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО ГОЛОСУ

Циверенко Г.П., аспірант

Інститут права ім. В. Сташиса Класичного приватного університету

У статті викладено обґрунтовану концептуальну схему наукових та прикладних положень, спрямованих на вдосконалення забезпечення державного обліку громадян, які мають право голосу, що здійснюється за допомогою державного реєстру. Запропоновано низку змін до законодавства про адміністративну відповідальність з метою вдосконалення правового захисту виборчих прав громадян.
Ключові слова: органи державної влади, виборче право, реєстр виборців.

Циверенко А.П. ОСОБЕННОСТИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ОРГАНОВ ВЛАСТИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ГОСУДАРСТВЕННОГО УЧЕТА ГРАЖДАН, КОТОРЫЕ ИМЕЮТ ПРАВО ГОЛОСА / Института права им. В. Сташиса Классического частного университета, Украина

В исследовании рассмотрены теоретические и практические правовые проблемы применения и обеспечения ведения государственного реестра избирателей.

На основе научных трудов юристов, других специалистов украинского и зарубежного законодательства, материалов административной практики автор раскрывает сущность, значение и проблемные аспекты взаимодействия и дублирования полномочий между органами власти, органами местного самоуправления

Ключевые слова: органы государственной власти, избирательное право, государственный реестр избирателей.

Tsiverenko A.P. PECULIARITIES OF INTERACTION ORGANS OF GOVERNMENT CONCERNING STATE CALCULATION CITIZENS WHO HAVE VOTE RIGHTS / Institutional of law named by V. Stashis Classic Private University / Ukraine

At the theory of the right to vote one of major aspects, that is traditionally examined by experts and legislators, there is connection between becoming of institutes of democracy, human rights and parliamentary.

Pursuant to reform, Ukraine is transformed in parliamentary a parliamentary-president republic in which parliament becomes the center of forming and control after executive power.

Key words: organs of government, vote rights, state register of voters.

Виборче право України стрімко розвивається. Відповідно змінюються важелі регулювання таких правовідносин як у кількісному, так відповідно і в якісному відношенні. Ідея виборів і виборності влади пронизує всі ознаки демократії, пов'язуючи між собою державні інституції, ідею суверенітету народу (нації), інститут громадянства і фундаментальні особисті та політичні права та свободи. Влада отримує законну силу в ході загальнонародних виборів, це народне волевиявлення є актом, у якому політична воля нації безпосередньо втілюється у владні політичні

структури, легітимізує їх, стає державною волею. Саме в цей момент нація реалізується як суверен, а її члени – як громадяни держави. Отже, демократія через інститут виборів проявляє себе як взаємозв'язок і взаємопроникнення держави та суспільства, які не протистоять одне одному і не зливаються, а формують політичну єдність громадян – політичну націю.

Процеси демократизації виборів потребують створення дієвих механізмів правового впливу. Доктрина держави, що ґрунтується на принципах демократичності, потребує створення чітких та об'єктивно виправданих правил формування представницьких органів влади. Але факт удосконалення виборчого законодавства України супроводжується хаотичним внесенням змін та доповнень до правових актів з узвичасною періодичністю [1].

З метою покращення ситуації, що склалася з формування списків виборців 22 лютого 2007 року був прийнятий Закон України «Про Державний реєстр виборців», відповідно до якого створюються органи, які будуть безпосередньо відповідати за формування і постійне поновлення списків виборців.

Цим же законом Центральну виборчу комісію визначено розпорядником реєстру, який забезпечує та контролює дотримання вимог зазначеного закону при створенні та веденні реєстру, забезпечує його організаційне і технологічне функціонування [2].

Реєстр – це інформаційна система, що постійно діє, націлена на збір, зберігання і автоматизовану обробку інформації про всіх виборців країни. Причому ця інформація змінюється в актуальному режимі часу, тобто, якщо людині виповнилося 18 років, то після цього вона автоматично буде внесена до реєстру. Так само, якщо людина померла, то, за зверненням відповідного органу, вона зі списку виборців виключається. Таким чином, це актуальна база виборців України, яка ведеться в режимі on-line, і в будь-який час, у будь-якому органі ведення реєстру можна роздрукувати актуальні списки виборців, для будь-яких виборів. За допомогою реєстру здійснюється функція державного обліку громадян, які мають право голосу.

Координація діяльності органів державного реєстру виборців та інших органів влади, закладів, установ та організацій на рівні області з питань функціонування реєстру можуть здійснюватися у вигляді організації взаємодії відповідних суб'єктів, контролю виконання ними актів розпорядника реєстру та надання ним методично-консультативної допомоги тощо.

При цьому визначення основних напрямків діяльності відбувається з врахуванням повноважень регіонального органу адміністрування реєстру (ст.14 Закону України «Про державний реєстр виборців», положення про відділ адміністрування державного реєстру виборців апарату облдержадміністрації), який реалізує безпосередньо напрями діяльності:

- організація, проведення навчань працівників відділів ведення ДРВ (передбачає проведення семінарів-навчань з питань функціонування реєстру як самостійно працівниками відділу адміністрування ДРВ, так і залучення їх до процесу підвищення кваліфікації працівників відділів ведення ДРВ на базі обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій);
- організація взаємодії з відповідальними закладами, установами та організаціями (суб'єктами подання відомостей про виборців) відповідальними за наповнення реєстру, яка передбачає наступне: вимагає ведення, раз на півріччя, поновлюваного переліку осіб (працівники закладів, установ організаціями, що зобов'язані надавати інформацію про виборців згідно з Законом України «Про державний реєстр виборців»), відповідальних за співпрацю з органами реєстру області; передбачає вирішення поточних проблем, що виникають у процесі взаємодії відділів ведення ДРВ із зазначеними установами;
- забезпечення належного та своєчасного опрацювання актів ЦВК стосовно створення та ведення реєстру на території області та відповідного контролю за їх виконанням;
- надання методично-консультативної допомоги з питань функціонування реєстру вищезгаданим споживачам послуги, яке передбачає наступне: надання письмових відповідей, роз'яснень з питань, які належать до компетенції відділу адміністрування ДРВ; участь у нарадах, семінарах із розгляду питань функціонування реєстру, що проводяться споживачами послуг; надання за письмовим проханням або згідно з планами

роботи ОДА та графіків проведення перевірок виїзної консультативно-практичної допомоги органам, при яких створено відділи ведення ДРВ та методичної - іншим споживачам послуг (робиться відмітка в журналі проведених заходів) [3].

При цьому нормативно-правову базу взаємодії органів влади щодо забезпечення державного обліку громадян, що мають право голосу, складають:

- Закон України «Про державний реєстр виборців» від 22 лютого 2007 р. № 698-V;
- Закони України «Про вибори та референдуми, громадянство, звернення громадян, місцеві державні адміністрації, місцеве самоврядування»;
- Постанови Верховної Ради України про призначення дострокових виборів;
- Укази Президента України про призначення дострокових виборів;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження типових положень про орган (відділ) ведення державного реєстру виборців та про регіональний орган (відділ) адміністрування державного реєстру виборців» від 26 червня 2007 р. №868;
- Постанова Кабінету міністрів України «Деякі питання утворення органів (відділів) ведення та регіональних органів (відділів) адміністрування державного реєстру виборців» від 18 липня 2007 р. № 943 (із подальшими змінами і доповненнями);
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів, пов'язаних з формуванням інформаційно-телекомунікаційної системи державного реєстру виборців» від 05 вересня 2007 р. № 691-р (із подальшими змінами і доповненнями);
- Постанови та розпорядження Кабінету міністрів України з питань функціонування державного реєстру виборців;
- Постанова ЦВК «Про вимоги до приміщень відділів ведення державного реєстру виборців та про норми забезпечення засобами зв'язку, обладнанням, інвентарем, оргтехнікою» від 20 грудня 2007 р. № 572;
- Постанови ЦВК з питань функціонування державного реєстру виборців;
- Регламент ОДА;
- Положення про відділ адміністрування ДРВ.

Таким чином, на основі проведеної роботи станом на 17 січня в Запорізькій області згідно з державним реєстром налічується 1 468 677 виборців. У кожному районі й містах області нині діє 31 відділ ведення реєстру. Запоріжжя має їх дев'ять за кількістю територіально-адміністративних районів. враховуючи складну організаційну структуру наповнення державного реєстру виборців інформацією, виникає багато питань, що стосуються налагодження взаємодії між органами влади, які мають різне галузеве підпорядкування.

Так, зокрема, створення й забезпечення роботи Державного реєстру виборців, відповідно до закону, коштує державі більше ста мільйонів гривень. У кожній районній, міській, обласній держадміністрації виникли нові структурні підрозділи ведення й адміністрування реєстру. Органи Міністерства внутрішніх справ, Міністерства юстиції, військові частини, розташовані в межах адміністративно-територіальної одиниці та інші отримали додаткову функцію - щоквартальне надання відомостей для відновлення даних реєстру, що вимагає збільшення їхньої чисельності. Було введено додаткові структурні підрозділи в Міністерстві закордонних справ і ЦВК. На порядок денний винесені питання закупівлі устаткування, створення програмного забезпечення, оренди каналів зв'язку та інші витрати [4].

Окремого розгляду потребують питання взаємодії органів Державного реєстру з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Адже нормативну регламентацію отримала лише співпраця самих органів реєстрації виборців:

- розпорядник Державного реєстру виборців – Центральна виборча комісія в межах своєї компетенції видає обов'язкові для виконання рішення [5];

- Служба розпорядника Державного реєстру виборців контролює діяльність органів ведення та адміністрування реєстру [4];
- регіональні органи (відділи) адміністрування Державного реєстру виборців контролюють виконання актів розпорядника реєстру – Центральної виборчої комісії, мають право одержувати у встановленому порядку від органів ведення реєстру необхідну для виконання покладених на них завдань інформацію та проводити наради з питань, що належать до їхньої компетенції [1].

При цьому слід відзначити дублювання функцій та повноважень різних органів влади щодо інформаційного наповнення Державного реєстру виборців [2]. Так, наприклад, структурні підрозділи Міністерства юстиції (відповідний районний (міський, районний у місті) орган Міністерства юстиції) надають до відповідних відділів ведення реєстру виборців інформацію про виборців, які проживали на відповідній території та померли протягом останніх трьох календарних місяців (що підтверджено виданим свідоцтвом про смерть) та про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців змінили прізвище, ім'я, по батькові, дату або місце народження. Одночасно до цього, у базі даних Міністерства внутрішніх справ, його відповідного районного (міського, районного в місті) органу, містяться всі дані на осіб, які зареєстровані території відповідного району (міста, району в місті) і в разі, коли виборців, які проживали на відповідній території, померли протягом останніх трьох календарних місяців (що підтверджено виданим свідоцтвом про смерть), вносять зміни до бази даних, вилучуючи паспорт та реєстраційний запис. З іншого боку, дані про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців змінили прізвище, ім'я, по батькові й зафіксували це заміною паспорту також оновлюються у відповідній базі даних. Таким чином, відбувається фактичне дублювання повноважень структурних підрозділів Міністерства юстиції та структурних підрозділів Міністерства внутрішніх справ. Навіть більше того, у разі, коли особа змінила прізвище, ім'я, по батькові, але не змінила паспорту, виникає суперечність між даними, які поступають від відповідних органів Міністерства юстиції та Міністерство внутрішніх справ: Міністерство юстиції повідомляє про зміну, а в базі даних Міністерства внутрішніх справ це не зафіксовано, більше того, людина ще має на руках документ на попереднє прізвище, ім'я, по батькові. У результаті ми маємо низку невіршених питань:

1. У реєстрі може відбуватися «двоїння» виборця (тобто один виборець має два записи – відповідно до даних Міністерства внутрішніх справ та відповідно до даних Міністерства юстиції). Це відбувається в разі, коли інформація Міністерства юстиції та Міністерства внутрішніх справ щодо однієї і тієї ж особи не співпадає між собою і починає існувати паралельно. Тобто подання щодо зміни прізвища (імені або по батькові) приймається відповідним відділом ведення реєстру виборців, а інформація щодо зміни паспорту не поступає, отже запис у реєстрі на попереднє прізвище продовжує існувати.
2. Відповідно до подання відповідного органу Міністерства юстиції було внесено зміни до реєстру й з метою уникнення дублювання записів повністю вилучено дані, подані відповідним органом Міністерства внутрішніх справ, що стосуються попереднього прізвища (ім'я, по-батькові) виборця. Натомість громадянин не встиг змінити паспорт і, оскільки голосування відбувається за паспортом, то й виборець, таким чином, може бути позбавлений права свого голосу.
3. Окрім того, і Міністерство юстиції, і Міністерство внутрішніх справ (вельми закриті відомства), на які пропонувалося покласти обов'язки з реєстрації виборців, не мають досвіду участі у виборчому процесі, що не сприятиме, а можливо, й перешкоджатиме здійсненню публічного контролю за якістю, точністю та завершеністю виборчих списків.

Враховуючи те, що всі дані про факти смерті особи, зміни нею прізвища, ім'я, по батькові, дати та місця народження, надсилаються до відповідних органів Міністерства внутрішніх справ, з метою внесення змін до існуючої бази даних, то й раціонально було б використовувати лише дані цієї бази даних. Це дозволило б уникнути дублювання функцій, повноважень та інформації щодо громадян у разі її невідповідності між собою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державний реєстр виборців: Закон України від 22 лютого 2007 р. № 698-16 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Про затвердження типових положень про орган (відділ) ведення Державного реєстру виборців та про регіональний орган (відділ) адміністрування Державного реєстру виборців: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2007 р. № 868 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Новик В. Проблеми організації і діяльності органів ведення та адміністрування Державного реєстру виборців / В. Новик // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2008. – №1 (11). – С. 10-12.
4. Про Службу розпорядника Державного реєстру виборців: Постанова Центральної виборчої комісії від 26 травня 2007 р. № 34 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0034359-07>
5. Ковриженко Д. Про державний реєстр виборців / Д. Ковриженко // Парламент. – 2006. – № 4. – С. 17-19.

УДК 342.55

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ: ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

Чабан А.А., студент

Науковий керівник:

Мяловицька Н.А., к.ю.н., доцент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена актуальним проблемам розвитку конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим. Аналізуються етапи становлення його сучасної конституційної моделі.

Ключові слова: автономія, Автономна Республіка Крим, регіоналізм, децентралізація.

Чабан А.А. КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВОЙ СТАТУС АВТОНОМНОЙ РЕСПУБЛИКИ КРЫМ: ПРОБЛЕМЫ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ / Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина

Статья посвящена актуальным проблемам развития конституционно-правового статуса Автономной Республики Крым. Анализируются этапы становления его современной конституционной модели.

Ключевые слова: автономия, Автономная Республика Крым, регионализм, децентрализация.

Chaban A.A. THE CONSTITUTIONAL AND LEGAL STATUS OF THE AUTONOMOUS REPUBLIC OF CRIMEA: THE PROBLEMS OF FORMATION AND DEVELOPMENT / Kyiv national Taras Shevchenko university, Ukraine

The article is dedicated to the actual problems of development of constitutional and legal status of the Autonomous Republic of Crimea are analyzed. The stages of formation of its modern constitutional model are analyzed.

Key words: autonomy, the Autonomous Republic of Crimea, regionalism, decentralization.

Проголошення незалежності України та прийняття чинної Конституції України обумовило процеси демократизації суспільства і держави. За невеликий проміжок часу відбулись значні зміни в політичній системі суспільства: пішли в небуття органи, властиві радянській системі, з'явилися нові демократичні структури. Змінився характер взаємовідносин між центральною та регіональною і місцевою владою.

Яскравим зразком цих змін є конституювання в механізмі адміністративно-територіального устрою України регіону з особливим статусом – Автономної Республіки Крим, проголошення та утворення системи органів та посадових осіб автономії, формування їх конституційно-правового статусу.